ל) [ברכות לו. ושם נסתן],ב) ס"ח ל"ג, ג) לקתן ל.

ב א מיי' פ"ט מהל' מקי ממון הל' יג סמג עשין מו נווש"ט ח"ח מי מה

סעי' ב: סעי' ב: ג ב מיי שם הלכה יב :ה מעיף סב ש"בוט לום ע שם ספיף הו. ד ג מיי׳ פ״ג מהל' חובל ומזיק הל' ט סמג עשין ע טוש"ע ח"מ סי' מכ

סעי מא: סעי מא: ה ד מיי שם הלכה י ופ"ג מהל' טוען ונטען הלכה ב ופ"א מהל' ערכין הלכה ד ופ"א מהל' שקלים הלכה א ב ג ד ופ"א מהל' נערה נחלה הל' א ופ"ג הל' א טוש"ע שם סעי' מב וסי פח סעיף א וטוש"ע י"ד סי שה סעי א וסי רלד

סיי שה סעיי ה וסיי ככד סעי' ו: ל ה טוש"ע י"ד סי' ככח :סעיף ח וסעיף ט

לעזי רש"י

הרשטנטינ"א קו שטנטיני א [קושטינטי"ן נובל"א]. קושטא (איסטנבול).

רבינו חננאל יחזיר לכולם מבעי ליה, יחוזי לכולם מבעי ליה, דלכולהו שותפי נינהו. ואמר רבא לעולם ר׳ ניזק בתורת משכון לגבות . ממנו דנעשה עליו שומר ונעשוו עליו שונוו ונתחייב לנזקים, לן המלוה על דקיימ המשכון שומו יי איהכי דקיימ׳ שומר שכר. איהכי יחזיר ורחי׳, איהכי יחזיר לשלפניו יחזיר לבעליו מיבעי ליה, שאחריות השור על הניזק הוא ומשלו חייב לשלם הנותר לבעליו חייב להחזיר. ופירק רבינא לקיים דברי רבא ואמ׳ הכי קתני אם יש בו מותר בנזיקין יחזיר, וכן אמר ר' יוחנן משום פשיעת שומרין נגעו בה. ופי׳ כגון שור שוה ר׳ שנגח לשור שוה ר׳ ואין הנבלה יפה כלום נתחייב המזיק לתת לניזק ק' שהוא חצי נזקו, עוד חזר ונגח שור שוה ק' שנזקו [נ'] עוד חזר ונגח שוה ק' נזקו נ' שנוקו (נ.) עוז יווו ונגח שוה ק' נזקו נ' זוז, משלם הניזק הראשון מז המנה שהוא נושה כן המנה שהוא נושה במזיק נ' זוז לאחרון ונ' הנשארים מחזירם לניזק . השני, נמצא השני שחסר השני, נמצא השני שהסו מן המנה שלו נ' זוז, שכיון שתפסו לשור הניזק . השני נתחייב באחריותו. ולעולם כך הן חולקין וחצי השור לעולם חוזר לבעלם. שנכנסו הנזקיז יבעים, שנענטו הנוקרן במקומו ונתחייבו לשלם, דיכיל למימר להן אלו שבקתוז לתוראי בהדאי הוינא נטריה ולא הוד נגח השתא דפשעתון ולא נטרתון ליה נזקין עלייהו נטרונון לירו נוקרן עלייוו רמו. ואקשי' אימ' סיפא ר' ישמעל אומ' שור שוה ר' שנגח שור שוה ר', עד האחרון נוטל מנה והאחרון נ' זוז ושנים הראשונים דינרי זהב הן

חלוקה

מפורשת

בבון שתפסו ניזק בו'. ודוקא לר' ישמעאל הוא נעשה שומר שכר ש אבל לר׳ עקיבא דאמר שותפין נינהו וכיחש ושיבח הוי ברשות הניזק לא נעשה שומר שכר אלא מחלקו דעל כל אחד מוטל לשמור חלקו והשתא אתי שפיר דבין ר' מאיר ובין ר' שמעון איירי בשתפסו ניזק ולא כפירוש הקונטרם:

אם יש בו מותר בנוקיו כו'. והשתח אחרון אחרון נשכר דמתניתין אאחרון שבכולם דהוא החמישי קאי אבל פעמים שהרביעי אין לו כלום והשלישי יש לו כגון שמוקי ד' וה' שוים ונזקי ג' יתרים שוחפי׳ חמישי נמי פעמים שאין לו כל נזקו אם נזקיו יתרים על של רביעי שחין נוטל אלא חלקו של רביעי ומיהו

כשכל המקין שוין כולן מפסידין

והאחרון נשכר:

בותן לו סלע. בסלע מדינה איירי כדמוכח בסמוך ומנה דר"י הגלילי הוא מנה לורי כדמוכח בהחובל (לקמן דף 5:) ותימה לומר שחלוקים כ"כ זה מזה דסלע מדינה

אחד ממאתים במנה לורי ונראה לר"ת דלא פליגי אלא האי בעני והאי בעשיר ומיהו מדקאמר בהחובל (שם) הא אנא הא ר"י הגלילי משמע הלת דפליגי מ"מ אע"ג דפליגי מלינו למימר דזה דיבר בעשיר וזה דיבר בעני כר"ת דה"ה שהם בושתו של עני סלע שלא יעלה בושתו של עשיר (כ) או פחות או יותר ממנה: ושל דבריהם כסף מדינה. וא] נראה לר"י דרב יהודה לא איירי אלא בסלעים דומיא דכסף האמור בתורה דמפרש פ"ק דקדושין (דף יא.) כסף קלוב ולא מלינו קלוב בתורה אלא סלעים כדמפרש התם ה' סלעים לפדיון הבן נ' של אונס ק' של מוליא ש"ר ול' של עבד ודומיא דהני הוי של דבריהם אבל שאר מטבעות של דבריהם הוי כסף צורי דהא מנה של ר"י הגלילי הוי לורי כדמוכח בהחובל (לחמו דף ל:) וכתובה נמי הוי מאתים זוז של לורי למ"ד כתובת אשה דרבנן כמו למ"ד דאורייתא דנפקא לן מכמוהר הבתולות דלא פליגי רשב"ג ורבנן בפרק בתרא דכתובות (ד' קי:) אלא אם נותן לה ממעות ארך ישראל או ממעות קפוטקיא אבל לכ"ע

נותו לה שוה מחתים זוו ממעות לורי

ואפילו כתובת אלמנה שהיא דרבנן לכ"ע הוי מנה לורי דבפ"ק דכתובות (דף יב.) משמע קלת דשל בתולה כפלים משל אלמנה גבי אחד אלמנת כהן ואחד אלמנת ישראל: יד עניים אנן. וח"ת בלח יד עניים נמי מחייב לדקה בחמירה כדדרשינן בפ"ק דר"ה (דף ו.) בפיך זו לדקה וי"ל דכמו

שאין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם ה"נ אין אדם נותן לדקה דבר שלא בא לעולם וכשאמר ניתביה לעניים הוי זה החוב כמו שלא בא לעולם וכן אם היה אומר ניתביה להקדש לא היה הקדש קונה ונהי שאם היה אומר חוב זה לכשיבא לידי אתנהו להקדש או

יחזיר לשלפניו 6 לכולם מבעי ליה אמר רבא לעולם כר' ישמעאל דאמר בעלי חובות נינהו ודקשיא לך אחרון אחרון נשכר ראשון ראשון נשכר מבעי ליה הב"ע כגון שתפסו ניזק לגבות הימנו "ונעשה עליו כשומר שכר לנזקין אי הכי יש בו מותר יחזיר לשלפניו יחזיר לבעלים מבעי ליה אמר רבינא הכי קתני אם יש בו מותר בנזקיו יחזיר לשלפניו וכן כי אתא רבין אמר ר' יוחנן משום פשיעת שומרין נגעו בה במאי אוקימתא כר' ישמעאל אי הכי אימא סיפא ר' שמעון אומר שור שוה מאתים שנגח שור שוה מאתים ואין הנבלה יפה כלום זה נוטל מנה וזה נוטל מנה חזר ונגח שור אחר שוה מאתים האחרון נוטל מנה ושלפניו זה נוטל חמשים זוז וזה נוטל חמשים זוז חזר ונגח שור שוה מאתים האחרון נוטל מנה ושלפניו נוטל חמשים זוז ושנים הראשונים דינר זהב יאתאן לר' עקיבא דאמר תורא דשותפי הוא רישא ר' ישמעאל וסיפא ר' עקיבא אמרי אין דהא אמר ליה שמואל לרב יהודה ישיננא שבוק מתניתין ותא בתראי רישא ר' ישמעאל וסיפא ר' עקיבא פּ(אתמר נמי אמר ר' יוחנן הקדישו ניזק איכא בינייהו) תנן התם יהתוקע לחבירו נותן לו סלע ר' יהודה אומר משום ר"י הגלילי מנה ההוא גברא דתקע לחבריה שלחיה רב מוביה בר מתנה לקמיה דרב יוסף סלע צורי תגן או סלע מדינה תגן אמר ליה תניתוה ושנים הראשונים דינר זהב ואי סלקא דעתך תני תנא סלע מדינה נפלוג ונתני עד תריםר וסלע א"ל תנא ייכי רוכלא ליתני וליזיל מאי הוי עלה פשמוה מהא סדאמר רב יהודה אמר רב יכל כסף סדאמר האמור בתורה כסף צורי ושל דבריהם כסף מדינה אמר ליה ההוא גברא הואיל ופלגא דזוזא הוא לא בעינא נתביה לעניים הדר אמר ליה נתביה ניהלי איזיל ואברי ביה נפשאי

הקדישו ניוק כו'. ל"ג (מאי בינייהו): התוקע. המכהו כנגד אזנו לשון מורי. ל"א תקיעה ממש: נוחן לו סלע. דמי בושתו לבד לער ונזק ורפוי אם ישנם שם: ההוא דמקע ליה. והיה זה תפוס משלו דאי לאו הכי לא מגבינן ליה בבבל: **סלע** לורי. ד׳ זוזים: סלע מדינה. שמינית שבסלע לורי והוא חלי דינר וכל מקום ששנינו שום כסף מדינה בין סלע בין שקל הוי שמינית ללורי: לפלוג. חכתי וליתני במתני׳ א"ל רב יוסף "כבר זכו ביה עניים ואף על חזר ונגח לשור אחר שוה מאתים גב דליכא עניים הכא אגן יד עניים אגן האחרון נוטל מנה ושלפניו חמשים ידאמר רב יהודה אמר שמואל יתומים זוז ולשלפניו דינר זהב ושנים הראשונים הבעלים וניזק ראשון י"ב

יחזיר לשלפניו. כל חלי נזקו ושלפני פניו יפסידו: יחזיר לכולן.

איש לפי מה שהיה לו בו מבעי ליה: שספסו ניוק כו'. וכן שני

וכן שלישי הלכך אין שמירתו אלא עליו: יחזיר לבעלים מבעי

ליה. דאין על הבעלים להפסיד מנה שהיה להן בו משעת נזק

הראשון שהרי לא היתה שמירתו

עליהן אלא על הניזק וכשהזיק לשני

איבד ראשון מנה שלו ותפסו שני ונעשה עליו שומר וכן כולן נעשו

שומרי שכר לשמור חלק הבעלים

בההיא הנאה דמשתלמי נוקייהו

מהשור דלא אעריקו ליה בעלים

לאגמא: אם יש בו מוחר בנוקיו.

כגון שהיה מקו של רביעי מרובה

משל חמישי כגון שור של רביעי שוה

מנה יש לו במזיק חלי מנה ושל

חמישי שוה כ' ואין לו על זה אלא

דינר זהב יחזיר דינר זהב לשלפניו

וכן כולן אם מקו של ראשון יותר

על של חחרון: משום פשיעת שומרי׳

נגעו בה. לחייב את המקין הראשונים

ור׳ ישמעאל היא: שבוק מסני'. ולא

תטרח לאוקמי פלוגתא דר"מ ור"ש

אליבא דחד. ואי קשיא נוקמא לדר"מ

נמי כר׳ עקיבא וכשתפסו ניזק

וכדשניגן דמאי טעמא מפקיגן לה

מר' עקיבא משום דקתני יחזיר לשלפניו והא אוקמינן אם יש בו

מותר בנוקין לא אפשר לאוקמא

כר׳ עקיבה דהי המרת ר׳ ישמעהל

היא אנטריך לאשמועינן דאחרון

אחרון נשכר דקמ"ל הואיל ותפסו

ניזק נעשה עליו שומר [שכר] וקס

ליה ברשותיה ואע"ג דלא נישום

השור בב"ד כדקא בעינן לר' ישמעאל

אלא לר"ע ל"ל למיתני כלל בלא

תפיסה נמי הוי אחרון נשכר:

דינר וסלע מדינה שהוא חלי דינר אלא ש"מ לא תני תנא סלע מדינה ולהכי לא פליג תו דלא בעי למיתני חצי דינר דבחצאין לא איירי: ושל דבריהם. כגון האי דשיעורא דרבנן הוא: כסף צורי. הסלע ד' דינר והדינר משקלו זהב" וכן קורין בקושטנטינ"א לזהב" דינר והוא שנים ומחלה למשקל הברזל: הואיל ופלגא דוווא הוא. דמיחייב לי וחו לא כסיפא לי מילתא למישקליה נחביה לעניים: אנן יד עניים אנן. רב יוסף הוה גבאי בשילהי החובל (לקמן ד' לג.):

ללדקה דומה שמתחייב מטעם נדר אבל זה לא אמר כן אלא אמר מנהו לעניים ולא נדר ור"ח פירש שזה לא היה רולה לחזור בו מן הצדקה אלא היה רוצה ללוותו לפי שעה ולהחזיר אחר לעניים מחתיו וא"ל רב יוסף דיד עניים אנן וזכינן בו במעמד שלשתן ואמרינן בפ״ק דערכין (ד׳ ו.) האומר סלע זו ללדקה עד שלא בא ליד גבאי מותר לשנותו משבא ליד גבאי אסור לשנותוי:

י. ליה, ליתביה לעניי. הדר אמ׳ להו ליתבוה לי איזיל איברי נפשאי כו׳ אמ׳ ליה ר' יוסף כבר זכו ביה עניי בר׳. פיר׳ האי גברא לאו איחרוטי אחרט והדר ביה

נפשאי, ובתר הכי יחיבנא אנא סלע לעניי מדידי. ואמ׳ ליה רב יוסף אנן יד עניי אנן וכיון דאמרת ליתבוה לעניי כאלו אמרת מנה לי בידך תנהו לפלו׳ במעמד שלשתן קנה, ותוב לית לך רשותא לשנותה. דת״ר האומ׳ סלע זה לצדקה עד שלא באת ליד גבאי מותר לשנותה, משבאת ליד גבאי אסור לשנותה ואגן השתא יד עניי אגן וכאלו באת לידי גבאי וזכו בה עניי ותוב לית לך בצה ימות שמנות, שבמונדיו בבה אסור קבונות ואם והחורה כבי אם ורבלה החור בבה יוכר בבי יוכר הכייתוב בייתרן למשקלה השתא ולאחדורה בתר הכי, שמשענן מינה דעניי כיתומין נינור מדפטינן רבן נמליאל ובית דינו אביהן שליתומין. ובהדיא גמור רבנן במסכת גיטין יתומין הרי הן כהקדש וכר. <mark>תנן התם התוקע לחבירו נותן לו סלע</mark>. פשטנה מיהא דאמר ד׳ יהודה אמי רב אסי כל כסף קצוב האמור בתורה כגון לי שלעבד וני שלאונס ושלמפתה וקי שלמוציא שם רע כולן כסף צורי והוא שקל הקודש שמשקלו די דיני, ושלדבריהן כגון זה הסלע וכגון רי זוו כתובת בתולה וכיוצא בהן כולם כסף מדינה שמנה כספים דרבנן. כסף שלתורה רביע שקל. ופירשו בשמועה זה כי זו הסלע ששנויה לשלם התוקע הוא פלגו דווא ודייקי' מנה מדקתני שהסלע פלגו דזוזא וכלל הסלע ארבעה זוזים נמצאו שתי סלעים זוז דאורייתא והוא דינר מכלל כ' דינ' שבחמשת הו קורב שוטרי ביצור דווא דכל הוסל אדב בידור והדיבטבאה שני סיביים זה החידות הוה דוב הבידור בידור בידור בידור שמ שקלים שלבכור. ושדר רב שאי לרב אתא שבסר זווי בפדיון בנו פשטי מיתא דרב אשי דריברי דתנינן ארבעה בסלע אינון זווי ומעשה דרב אשי נפרשנהו במקומו בעזרת שמויינו. ושאר השמועה פשוטה היא. ותקיעה בקול באונו ולא בהכאת יד כראמריי המבעית את חבירו פטור מדיני אדם כיצד תקע לו באזנו וחרשו פטור אחזו ותקע בו חייב והכא בשאחזו ותקע בו ולא הזיקו.

בחלוקת השותפיז מכלל דמתני ר' עקיבה היא ראמ' שותפי נינהו אמרי רבא ורבינא אין כשמואל דאמ' רישא ר' ישמעל וסיפא ר' עקיבה. אי<mark>תמר</mark> נמי אמר ר' יוחנן הקדישו ניזק איכא בינייהו, לר' שמעון מוקדש לר' מאיר אינה מוקדש. וקיימא לן דכל מקום שחולקין ר' ישמעל ור׳ עקיבה הלכה כר׳ עקיבה, וכן ר׳ מאיר ור׳ שמעון הלכ׳ כר׳ שמעון. וכיון דקאי ר׳ שמעון כר׳ עקיבא כדאוקמ׳ ישבוכית ו פקיבה היכור כו פקיבה, זכן ישבהיו של שנים והיכיכים שמנון. זכין זיקהי שמנום וכיפיקים. רבא ורבינא דהוא בתאך גדר יותנן נמי מסייעא להו, שיימ הילכתי כרי שמעון דמתניי. ורייקנין ממתניי ואשכחנון חלוקמם לפי חשבון ממון וזהו פירושה, שור שוה ר׳ שנגח שור שוה ר׳ ואין הנבלה יפה כלום נכנס השור בשותפות ביניהן נמצא שור זה חציו לניזק וחציו למזיק. חזר ונגח שור אחר שוה ר' הפסידו הניזק והמזיק מנה ונשאר להן מנה נמצא השור הזה חציו לניזק ולמזיק. וחציו לניזק השני חזר ונגח שור אחר שוה ר' עוד הפסידו שלשתן מנה כל אחד לפי ממונו הניזק והמזיק היה להן בשור מנה הפסידו נ' זוו ונשארו להן נ' זוו הניזק השני היה לו בשור מנה הפסיד נ' זוו ונשאר לו נ' זוו והניזק האחרון נוטל חצי הנוק והוא מנה וזהו ששנינו האחרון והוא הניזק השלישי נוטל מנה והניזק השני נוטל נ' זוו והניזק הראשון והמויק כל אחד דינ' זהב שהוא כ"ה זוו אלו דמי השור וזה חלוקתם מפורשת לפי חשבון ממון איתברירה דר' שמעון כר' עקיבה אית להו האי סברא ורבינא דבתרא הוא וכן הלכה. ההוא דתקע ליה לחבריה וחייבוה מיהא דתנן התוקע לחבירו נותן לו סלע. ופשטינן דהאי סלע פלגא דווזא הוא. ואמ׳ ההוא גברא דתקעו ליה הואיל ופלגא דווזא הוא לא בעינא

קדושין יא: בכורות נ:, ד) [גיטין לג. וש"נ], ה) [קדושין בכורות נ: ע"שו. ו) גיטיו לו, ז) בס"א: זהוב, לזהוב, לו עיין מהר"ס, ע) עיין במפרשי תוס' על ד"ז, י) [ועי' תוספות ערכין ו. ד"ה משבאת],

הגהות הב"ח (מ) נמ' לשלחניו נחזנר לכולם מבעי ליה: (ב) תום' ל"ה נותן וכו' בושתו של עשיר פחות או יותר

מסלע הק"ד:

הגהות הגר"א [א] תור"ה ושל כו' נראה לר"י כו'. נ"ב אבל ר"ח חולק וכ"פ הרמב"ם:

מוסף רש"י

התוקע לחבירו. הכהו על אונו, לשון מורי, ל"א על מומו, לפון מולי, ל מ תוקע ממש (לקמן צ.) באזנו, לשון רבינו הלוי ורבינו הזקן למדנו שהכהו אלל האוזן (קדושין יא:) המכה את חבירו באזנו, לשון מורי בב"ק וכאן שמעתי חוקע ממש שתקע בפיו באונו, וראיה ללשון . מורי בב"ק וכאן שמעתי מורי בכ ק וכנון שמעני אל תהי בתוקעי כף (משלי כב כו) שמכים בכפס על כף חבריהם להיות ערבים נקר מביוס פיזית עופט נקניל אחרים (בכורות נ:). נותן לו סלע. משום לושת (לקמן צ.) כך שיערו דמי בושתו לאדם בינוני (קדושין יא:)**. כי רוכלא.** מוכר לרורות של בשמים גיטין לג.) כסוחר זה (גיטין לג.) מעותיו שמונה מעותיו (ערכין בג:). כי רוכלא דמחזר העיירות בפרגמטיא שלו והולך ומכריז יש לי מחטין וכוסות וקערות, ממטין וכוסות וקערו*ת,* ה*"ג* ליחשיב ולחיל (נזיר בא.). כל כסף האמור בתורה כסף צורי. אם בירש שקלים הוי שקל לורי ואם סתם הוי מטבע הפחותה שבלורי וקדווויו יא.) היכא דכתיב שקל הוי סלע לורי דהוא ארבעה דינרי. והיכא דלא כתיב שקל אלא כסף הוי דינר (בכורות נ:)**. ושל** דבריהם כסף מדינה. שמינית שנכסף נורי, אם סלע הוא שמינית שנסלע לורי ואס דינר הוא שמינית שבדינר לורי (קדושין יא.

רבינו חננאל (המשך)

וכעי"ז בכורות נ:).